

SETOMAA

ilmub aastast 1995

Peamine küsimus

Tuleva Seto Kongressi üks teemasid on noored ning nende arenguvõimalused Setomaal. Õigupoolest on kõik Kongressi eel loetletud teemad nii või naa seotud noortega. Kellele midu oleks vaja Setomaal haridust? Kes kannab edasi tänaste tublide, kuid üha rohkem pensioniikka jõudvate seto laulikute kultuuri? Kui keskenduda täna peamiselt kultuuritoetustele, võib mõne aasta pärast selguda, et toetusi polegi enam kellelegi maksta. Mitme uuringuga fikseeritud tohutut noorte inimeste väljarännet Setomaalt pole tänaseks veel keegi suutnud tagurpidi keerata, kuigi on ka üksikuid positiivseid näiteid. Põhjus on ühtpidi selles, et Setomaa on oma demograafiliste näitajate poolest üks depressiivne piirkond. Kord kuus ajalehe tagaküljel ilmuv leinakuulutuste rubriik on alati uute nimedega täidetud, samas kui vastündinute õnnitlusi ei jagu sugugi igasse kuusse. Mis puudutab tööhõivet, siis selles valdkonnas on Setomaal suisa huvitavad lood. Üldise arusaama kohaselt pole noortel inimestel häid töökohti. Samas kui vaadata lähemalt vall- aasutuste ja mitmete ettevõtete personali, võib selguda, et paljud neist inimestest ei käi tööl sugugi kohapealt. Sõidavad naabervallast, või suisa naabermaakonnast kohale. Oma rahvas suundub seevastu parematele jahimaadele. Enamikul Setomaa valla- ja ettevõtetejuhtidel pole tööjuplaneerimisest vähimatki aimu.

Üksikud noorpered, kes soostuvad mahajätmise ohus olevatesse metsataludesse elama asuda, riskivad lisaks kaasajale mittevastava infrastruktuuri pantvangiks sattuda. Mida teeksidki arvukad noored emad lapsekäruga küladeel, kus keskmisest kõrgema autogagi on ebaseeldiv läbi sõita? Tuleb tunnistada, et viimastel aastatel on rohkem tehtud selleks, et noorte jäämine äärealadele või siia tagasitulek oleks võimalikult keeruline. Ja liiga vähe selleks, et see kulgeks lihtsamini. Selle kõige kõrval teeb tööd kodune kasvatus, mis sisendab juba lapsest peale, et korralikku gümnaasiumiharidust on võimalik saada vaid riigi kahe suurima linna eliitkoolides ning edukaks tõusta vaid linnatööl. Kongressil on, mille üle juurelda, kui sooviks tõepoolest Setomaa areng teisipidi pöörata, mitte vaid konstateerida ja deklareerida.

Lehte tegeväi:

Toimetaja – Taro Igor, tel. 7954494, mob.5273985, e-post: igor.taro@setomaa.ee

Kiil – Sarvõ Õiõ

Makett ja külesäädmise – Taro Julia

Kirätsura: Nutovi Mirjam, Hõrna Maar'a, Sarvõ Õiõ, Lillagu Anti, Riitsaare Evar, Saarestiku Teele, Linnamäe Lauri, Ilvese Aapo, Kauksi Ülle, Hõrna Aare, Matvei Arvi, Raudoja Ahto

Välläändja: Setomaa Valdade Liit

Setomaa lehe kolleegium: Urmas Klaas, Helen Alumäe, Ilme Hoidmets, Maarja Hõrn, Katri Karpson, Ülle Kauksi, Marija Kiveste, Leo Kütt, Annela Laaneots, Anni Lahe, Arvi Matvei, Magnar Michelson, Teele Saarestik, Õie Sarv, Birgit Itse, Aare Kuura, Indrek Mustimets, Epp Solovjov, Helju Tsopatalo

Trükjä: AS Printall

Lehe ilmumist tugõva Setomaa Kultuuriprogramm

Kiri Kiroda:

Setomaa ajaleht

Laossina küla

64308 PÖLVAMAA

vai igor.taro@setomaa.ee

Toimõndusõl om õigus kirju toimõnda ja naid lühendä

Mida arvavad väikesed setomaalased oma kodukandist?

Mida arvavad väikesed poisid-tüdrukud Setomaal elamisest ning sellest ajatust ning paljudele võõramaalastele omanõolisena tunduvast kultuurist, küsis PILLE IVASK. Küsitluses osalesid 5-aastased Jane Lumi, Kerli Kuljus, Mathias Talo ning 7-aastased Kert Link, Kevin Lumik ja Mainer Kuljus.

Laste huvi küsitlusele vastamise vastu oli suur. Kilkeid ja naeru oli mõnusa ja sõbraliku vestluse käigus kuulda juba kaugele. Niisugused vaated maailmaasjadele siis laste poolt, kes on ju meie tulevik...

Kas Sulle meeldib elada Setomaal ja mis teeb selle Sinu jaoks eriliseks?

Jane: Mulle meeldib Setomaal elada. Meeldib mängida «Koera», käia sõpradega seeni ja marju korjamas, samuti poes kommi ostmas. Veel meeldib sõita oma musta värvi jalgrataga.

Kerli: Mulle ka meeldib siin elada. Siin ma saan sõpradega mustikaid korjata, lilli nuusutada. Mulle meeldib heina- ja lillelõhn.

Kert: Meeldib küll. Siin on mu sõbrad ja emme annab raha poodi minekuks kui vaja. Minu meelest ei ole setu

tüdrukud ilusamad kui muud tüdrukud. Mulle meeldivad minu õde, Steelia, Maarja-Liis ja Pille. Veel meeldib mulle siin seeni korjata, käia ujumas ja kodus olla.

Kevin: Mulle meeldib siinne keel, loodus, just eriti see rohelus.

Kuidas Sa suhtud meie kultuuri (leelotavad setu memmed, kuningriigi päev)?

Jane: Mulle meeldib meie kultuur. Meeldib paasapäev, olen sellel vanasti käinud. Veel meeldivad setu laulud ja ehted. Tahaksin neid ise ka kanda, need on ilusad ja kolisevad palju.

Markus: Mulle meeldivad setu rahvariidid ja setu keel. Ma tahaksin seda koolis ka ise õppida, arvan, et kõik kes siin elavad, peaksid seda keelt koolis õppima ja oskama.

Kas keegi sinu esivanematest ka tegeleb mõne sellise kultuuriharuga (leelotab, osaleb laulukooris, käsitööringis vm.)?

Mainer ja Kerli: ei osale kumbki.

Jane: Emme osaleb naiskooris.

Kevin: Vanema ja tädi laulavad naiskooris.

Kert: Osales, kuid nüüd enam mitte.

Kelleks tahaksid suurena saada ning kus elada?

Mainer: Tahaksin saada politseinikuks ja elada Tartus.

Jane: Tahaksin olla nagu minu sugulane Jaanika, saada müüjaks. Tahaksin elada korteris ja välismaal.

Kerli: Tahaksin saada emaks ja juuksuriks. Mulle meeldib tööl käia. Juba praegu ma teen nukudele patse. Tahaksin elada Meremäel, sest siin on mu kodu.

Mathias: Tahaksin saada heaks inimeseks.

«Tahaksin saada ärimeheks, sõduriks, lenduriks, rallimeheks. Ja elada suurlinn Tallinnas.»

KERT LINK, 7 A.

Kui palju oskad ise kõneleda setu keelt? Nimeta mõned sõnad!

Mainer: poig

Jane: puut

Kerli: miis, naane, sõsar...

Kert: Natuke oskan ja aru ka saan. Näiteks pido, talo, porkna.

Kas Sinu kodus tähistatakse setu pühasid-tavasid?

Mainer ja Kerli: Tähistame paasapäeva, lihavõtteid, kus värvisime mune ja tegime grilli. Veel tähistame jõule ja uut aastat selle kalendri järgi.

Jane: Paasapäeva ja jõule.

Markus: Mmm, vist ei tähistata.

Kert: Ainult paasapäeva vist.

Kas sinu vanavanemad elavad/on elanud siinkandis? Kui jah, siis kus?

Mainer ja Kerli: vanavanemad elavad, Palandõ külas, 10 minuti kaugusel kodust.

Mathias: Elavad Uusvadas.

Kert: Vanaisa, Meremäel.

«Mulle meeldivad setu rahvariidid ja setu keel.»

MARKUS MANDEL, 5 A.

«Tahaksin elada korteris ja välismaal.»

JANE LUMI, 5 A.

«Tahaksin saada politseinikuks ja elada Tartus.»

MAINER KULJUS, 7 A.

«Tahaksin saada heaks inimeseks.»

MATHIAS TALO, 5 A.

«Tahaksin elada Meremäel, sest siin on mu kodu.»

KERLI KULJUS, 5 A.